

Prieskum zadlžených domácností – výsledky štvrtej vlny

Štvrtá vlna prieskumu sa uskutočnila od 20. októbra do 2. novembra 2020,¹ teda už v období druhej vlny pandémie. Kým v predchádzajúcej vlne iba nepatrná časť domácností bez zmeny úverových podmienok plánovala požiadať o odklad (0,1 %), ich podiel v tejto vlne presiahol 4 %. Rastie tiež podiel domácností, ktorých zamestnanie či podnikanie kríza zasiahla. Napriek tomu zostávajú domácnosti naďalej optimistické ohľadom schopnosti splácania svojich úverov. Riadne splácanie od budúceho roka neočakáva niečo vyše 4 % domácností s odkladom splátok a tretina percenta domácností bez zmeny úverových podmienok. Domácnosti, ktoré si vybavili inú zmenu úverových podmienok ako odklad, očakávajú riadne splácanie. Naďalej tak ostáva podiel úverov, ktoré sa po vypršaní moratória pravdepodobne nebudú splácať, pod 1 % na celkovom portfóliu retailových úverov.

Z dôvodu koronakrízy využilo odklad splátok vyše 6 % zadlžených domácností,² čo predstavuje približne 10 % objemu retailových úverov. Ďalších 5,5 % si vybavilo iné zmeny úverových podmienok, ako napr. zníženie mesačných splátok, či refinancovanie úveru (čo je nižší odhad než pred mesiacom). Zo zadlžených domácností, ktoré si vybavili odklad splátok, očakáva výrazné problémy so splácaním po vypršaní moratória vyše 4 %. Tento podiel je porovnateľný s predchádzajúcou vlnou (Cesnak a kol., 2020b). Z domácností, ktoré si vybavili inú zmenu úverových podmienok, žiadna neuviedla takúto možnosť. V skupine domácností so zmenou úverových štandardov (vrátane odkladu splátok) sa prehĺbil aj pokles príjmu v porovnaní s predkrízovým stavom, a to z -12 % v tretej vlne na -16 %, najmä medzi domácnosťami s inou zmenou úverových podmienok.

Zo zadlžených domácností, ktoré si nevybavili zmenu úverových podmienok, tretina percenta očakáva, že o budúceho roka nebude schopná splácať svoje dlhy (0,33 % z celkového počtu zadlžených domácností a 0,34 % z celkového objemu retailových úverov). V tejto skupine domácností sa však zvýšil podiel tých, ktoré plánujú nejakú formu zmeny úverových

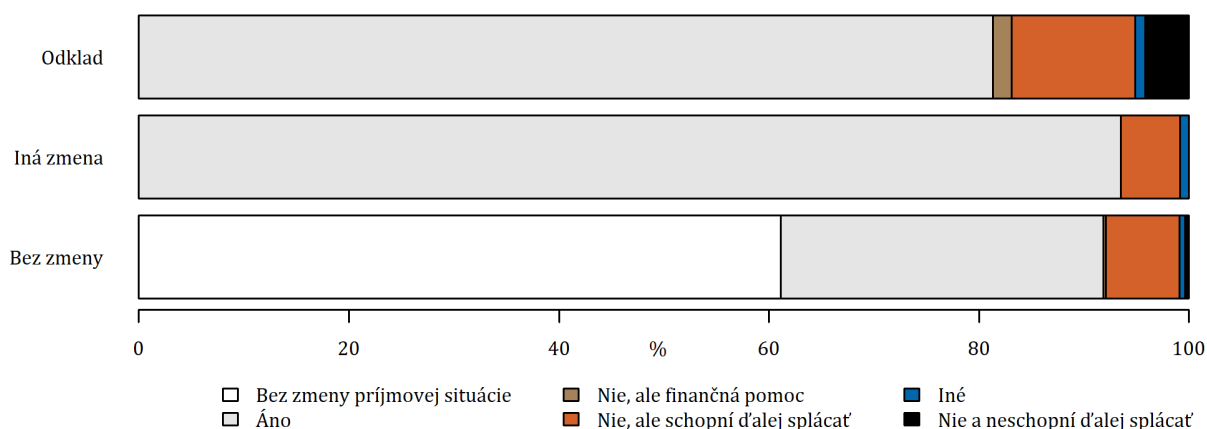
¹ Prieskum bol vykonaný na vzorke 1007 domácností.

² Podiel domácností sa zvýšil z dôvodu opravy vykazovaného počtu úverov s odloženými splátkami niekoľkými úverovými inštitúciami. Po oprave počtu sa zvýšil počet týchto úverov z takmer 120 tisíc na vyše 140 tisíc. Pri porovnaní výsledkov z aktuálnej štvrtej vlny prieskumu a predošlej tretej vlny uvádzame revidované údaje aj za tretiu vlnu, ktoré sú tak konzistentné s aktuálnymi výsledkami.

Analytické komentáre nie sú oficiálnym stanoviskom Národnej banky Slovenska. Prezentujú názory analytikov úseku meny, štatistiky a výskumu (ÚMS). Šírenie je povolené bez predchádzajúceho súhlasu, avšak s uvedením zdroja „Analytici ÚMS“. Ak nie je uvedené inak, časové rady sú sezónne očistené použitím vlastných sezónnych modelov.

podmienok, a to na 11 % oproti 8 % v predchádzajúcej vlne. Navyše, viac ako 4 % plánuje požiadať o odklad, čo je výrazné zvýšenie oproti predchádzajúcej vlne (0,1 %).

Graf 1 Očakávania zadlžených domácností ohľadom schopnosti splácať úvery v roku 2021

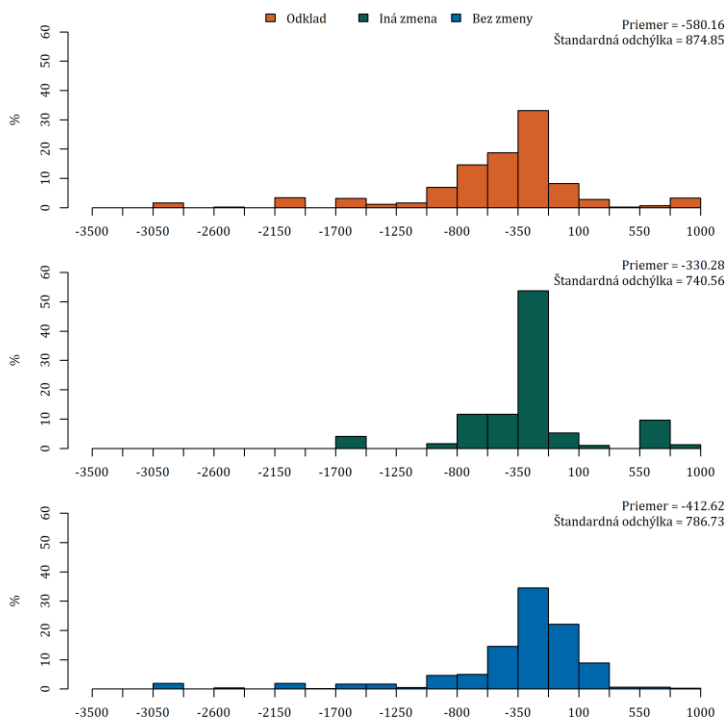

Poznámka: **Odklad** = domácnosti, ktoré využili odklad splátok; **Iná zmena** = domácnosti, ktoré si vybavili inú zmenu úverových podmienok; **Bez zmeny** = domácnosti, ktoré nepožiadali o odklad splátok ani inú zmenu úverových podmienok. Bez zmeny príjmovej situácie = domácnosti, ktorým sa príjem nezmenil; Áno = domácnosti, ktoré očakávajú, že sa po skončení koronakrízy vrátia na pôvodnú úroveň príjmu; Nie, ale finančná pomoc = domácnosti, ktoré neočakávajú návrat na pôvodnú úroveň príjmu, budú si však môcť peniaze požičať od rodiny alebo známych; Nie, ale schopní ďalej splácať = domácnosti, ktoré neočakávajú návrat na pôvodnú úroveň príjmu, ale budú schopné ďalej plniť svoje finančné záväzky; Nie a neschopní ďalej splácať = domácnosti, ktoré neočakávajú návrat na pôvodnú úroveň príjmu a zároveň nebudú schopné ďalej plniť svoje finančné záväzky.

Nastupujúca druhá vlna koronakrízy sa prejavuje najmä v náraste podielu dlžníkov, ktorých príjmy alebo podnikanie boli negatívne ovplyvnené. Ide najmä o výrazný nárast PN resp. OČR, čiastočne aj o nižšie mzdy a/alebo skrátený pracovný čas pri zamestnancoch. Podiel zamestnancov so zníženým príjmom stúpol z 28,8% na 33,8%. Pri podnikateľoch vidíme tiež vyšší podiel živnostníkov s nižšími tržbami alebo dočasne uzavretých prevádzok – podiel SZČO so zníženým príjmom stúpol zo 44,9% na 47,4%.

Výsledky aktuálnej vlny zatiaľ nepreukázali výrazné zhoršenie finančnej situácie alebo očakávaní domácností. Zvýšil sa však podiel domácností, ktoré si plánujú požiadať o odklad, čo môže byť znakom zhoršenej situácie týchto domácností v dôsledku druhej vlny pandémie. Naznačuje to aj rast podielu domácností so zhoršenou situáciou v zamestnaní či podnikaní. Vývoj finančnej situácie a zmenu očakávaní preto bude dôležité sledovať aj v najbližšom období pomocou ostávajúcich vln prieskumu.

Graf 2 Zmena príjmu v septembri / októbri oproti predkrízovému obdobiu (€)

Poznámka: Údaje sú iba za domácnosti so zmenou príjmu. 37 % domácnostiam s odkladom splátok, 54 % domácnostiam s inou zmenou úverových podmienok a 64 % domácnostiam bez zmeny úverových podmienok sa príjem oproti predkrízovej úrovni nezmenil.

Referencie

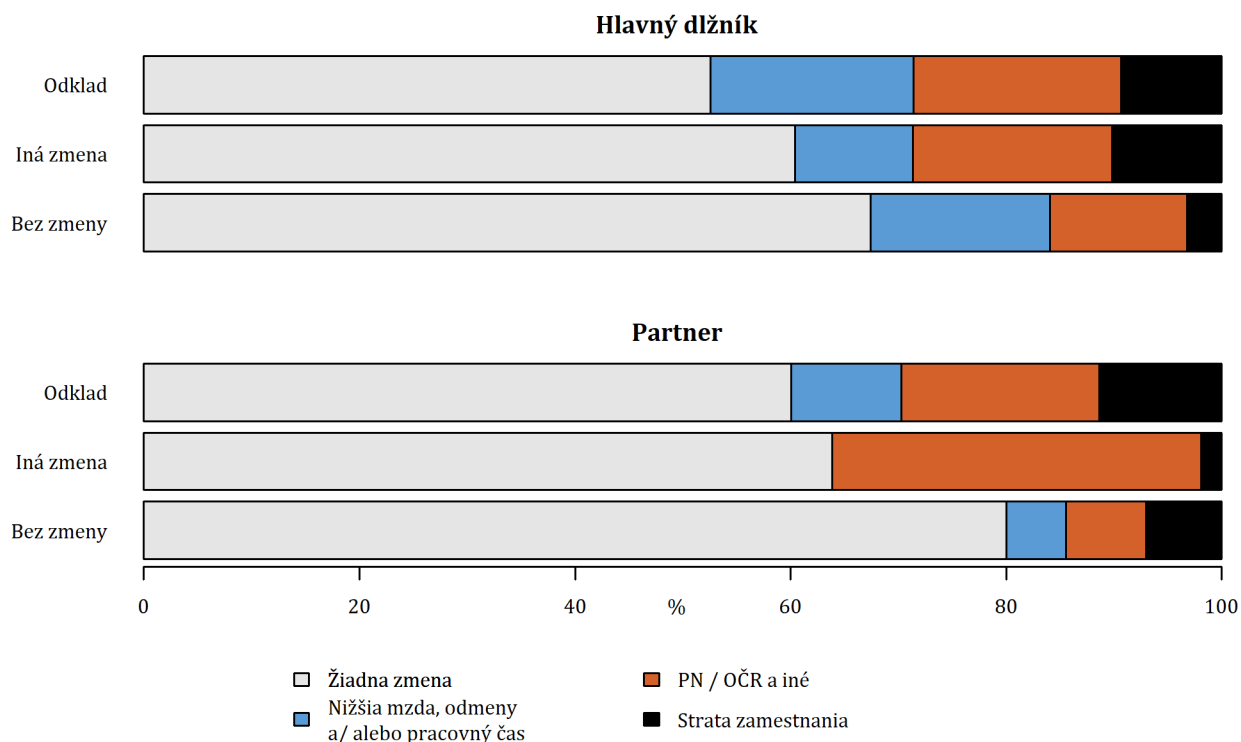
Cesnak, M., Cupák, A., Jurašková Kucserová, J., Jurča, P., Klacso, J., Košútová, A., Moravčík, A., Šuster, M. (2020a). *Vplyv koronakrízy na finančnú situáciu a očakávania zadlžených domácností* Príležitostná štúdia NBS č. 3/2020.

Cesnak, M., Cupák A. a Klacso, J., Šuster, M. (2020b). *Prieskum zadlžených domácností – výsledky tretej vlny*. Analytický komentár NBS 91/2020.

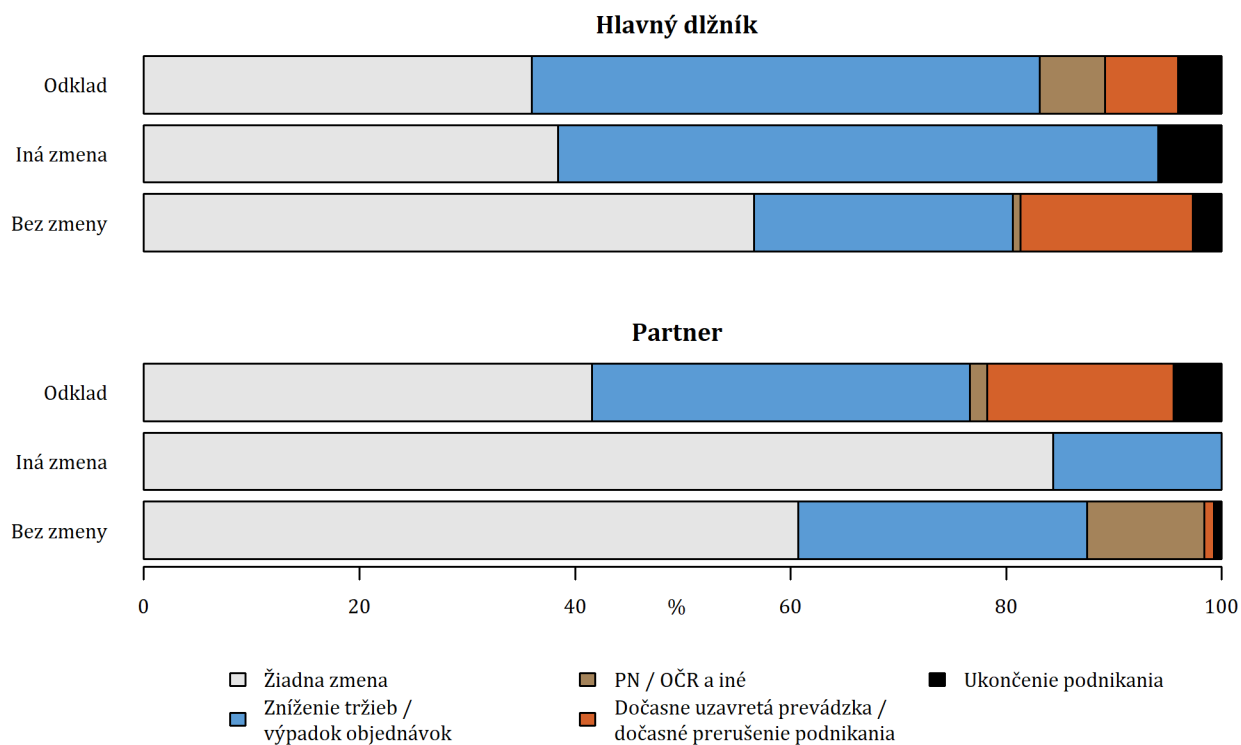
Martin Cesnak, Andrej Cupák, Ján Klacso, Martin Šuster
analytici@nbs.sk

Príloha – vybrané charakteristiky zadlžených domácností na základe štvrtej vlny prieskumu

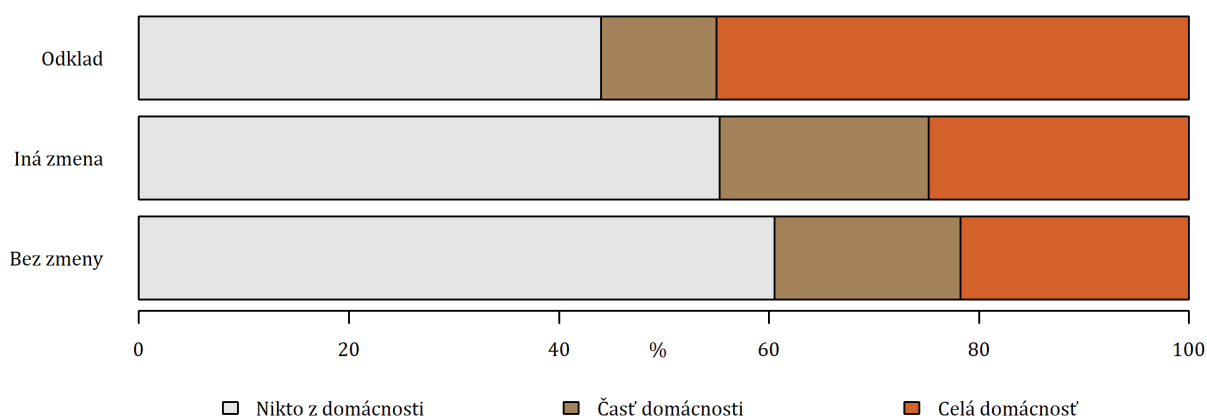
Graf 3 Vplyv pandémie na zamestnanie

Graf 4 Vplyv pandémie na podnikanie

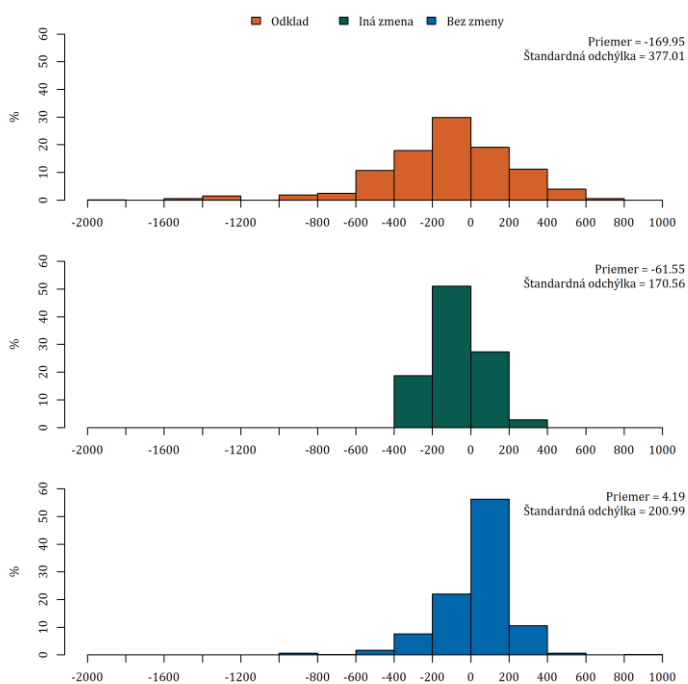

Graf 5 Negatívny vplyv koronakrízy na príjmovú situáciu domácností

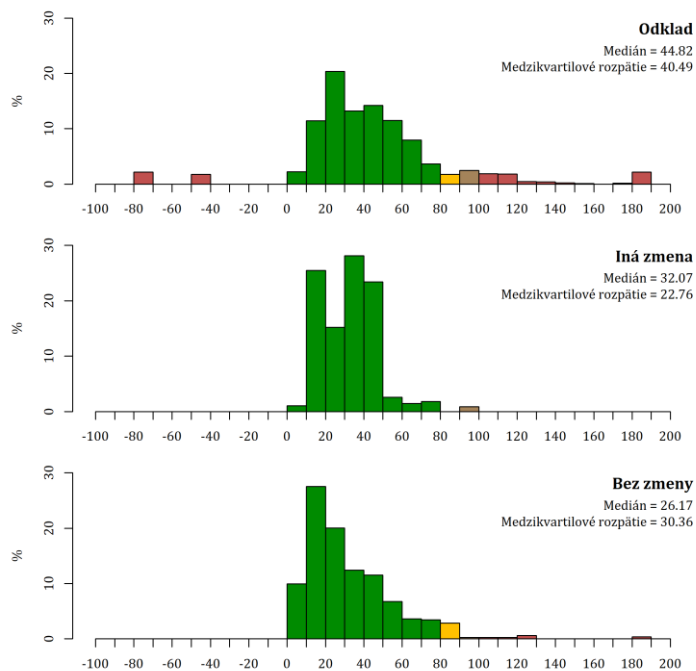
Poznámka: **Nikto z domácnosti** = žiadnemu členovi domácnosti sa nezhoršila príjmová situácia; **Časť domácnosti** = buď sa zhoršila príjmová situácia hlavnému dlžníkovi alebo jeho partnerovi; **Celá domácnosť** = Hlavnému dlžníkovi a aj jeho partnerovi (ak má) sa zhoršila príjmová situácia.

Graf 6 Zmena výdavkov v septembri / októbri oproti predkrízovému obdobiu (€)

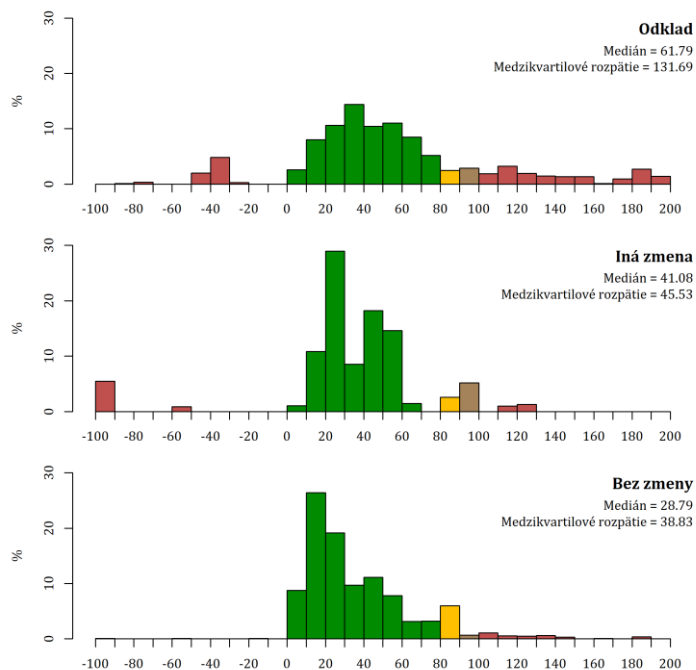

Poznámka: Údaje sú iba za domácnosti so zmenou výdavkov. 50 % domácnostiam s odkladom splátok, 57 % domácnostiam s inou zmenou úverových podmienok a 75 % domácnostiam bez zmeny úverových podmienok sa výdavky oproti predkrízovej úrovni nezmenili.

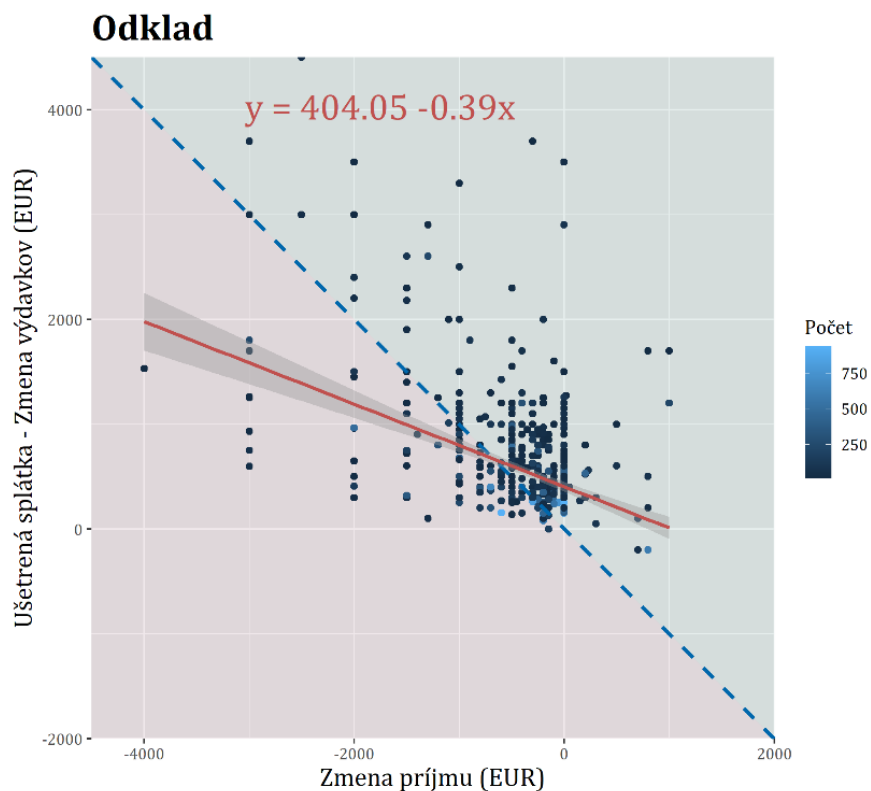
Graf 7 Ukazovateľ schopnosti splácať úver (DSTI) pred pandémiou

Graf 8 Ukazovateľ schopnosti splácať úver (DSTI) po epidémii

Graf 9 Pokrytie zmeny príjmu domácnosti pomocou odkladu splátok a zmeny výdavkov

Poznámka: modrá prerušovaná čiara = rovnovážny stav, v ktorom domácnosti odkladom splátok a zmenou svojich výdavkov pokryli zmeny svojich príjmov.

Červená rovnica znázorňuje odhad vzťahu medzi zmenou príjmu (x) a ušetrenou splátkou zníženou o zmenu výdavkov (y) pomocou metódy najmenších štvorcov.

Na grafe sú uvedené zmeny medzi začiatkom marca (predkrízový stav) a októbrom 2020.